

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ З КУРСУ «ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ»

1. Соціальна географія як наука. Суперечливі погляди на сутність соціальної географії.
2. Об'єкт і предмет дослідження соціальної географії за різними авторами (за Е. Б. Алаєвим, М. Т. Агафоновим, У. І. Мересте і С. Я. Ниммик, М. Д. Пістуном, О. І. Шаблієм, Я. Б. Олійником і А. В. Степаненком, Л. Т. Шевчук, Л. М. Немець).
3. Обґрунтуйте необхідність розширення об'єктно-предметної області сучасної соціальної географії через аналіз нових глобальних процесів сучасної цивілізації (глобалізація та її прояви – як негативні, так і позитивні).
4. Соціальна географія серед інших суспільних та природничих наук. Поясніть відмінності між соціальною географією та соціологією, суспільною географією, демографією та іншими науками, які вивчають суспільство та природу.
5. Різні погляди на місце соціальної географії в системі географічних наук.
6. Обґрунтуйте поняття «функції науки». Роль функцій соціальної географії в її розвитку.
7. Розкрийте сутність традиційних функцій соціальної географії: теоретично-пізнавальної, прогностичної, інформаційної, соціального проектування і конструювання, управлінської та ін. Наведіть конкретні приклади.
8. Обґрунтуйте необхідність формування глобального інтегрального менталітету сучасної цивілізації та роль соціальної географії в цих дослідженнях.
9. Розкрийте поняття «система ноосферної орієнтації сучасного соціуму». Роль соціальної географії в дослідженні зазначеного феномену.
10. Обґрунтуйте необхідність появи нових функцій соціальної географії. Розкрийте сутність нових функцій соціальної географії – менталітетотворюючої та ноосферно-світоглядної.
11. Висловіть свою думку щодо подальшого розвитку функцій соціальної географії. Наведіть конкретні приклади.
12. Зв'язки соціальної географії з іншими науками. Зв'язки соціальної географії з соціологією. Розкрийте специфічні риси поняття «соціальне». Яке відношення воно має до об'єктно-предметної області дослідження соціальної географії?
13. Структура соціальної географії за різними авторами.

14. Поняттєво-термінологічний апарат соціальної географії (групи понять, які використовує соціальна географія: філософські і загальнонаукові, географічні, соціологічні, понятійно-термінологічні системи галузей соціальної географії, специфічні поняття).
15. Завдання соціальної географії в сучасних ринкових умовах та умовах глобалізації (назвіть та обґрунтуйте їх).
16. Схарактеризуйте прикладне значення розвитку соціальної географії в світі.
17. Причини виникнення та фактори розвитку соціальної географії.
18. Особливості становлення та розвитку соціальної географії.
19. Виникнення та розвиток соціальної географії в Україні.
20. Розвиток соціальної географії в колишньому СРСР.
21. Основні напрями розвитку соціальної географії в Україні.
22. Роль видатних українських учених у розвитку соціальної географії в Україні.
23. Наукові напрями і школи в соціології та їх зв'язок з соціальною географією.
24. Роль видатних закордонних учених-соціологів у розвитку соціальної географії.
25. Робота Джонстона Р. Дж. «География и географы» про розвиток англо-американської соціальної географії після 1945 р.
26. Основні наукові напрями в сучасній західній соціальній географії.
27. Проблема дослідження «простору-часу». Витоки дослідження цієї проблеми, її роль для соціально-географічних досліджень.
28. Робота А. Геттнера «География. Её история, сущность и методы». Роботи К. Ріхтера, а також українських учених О. Г. Топчієва, В. Бокова, М. Д. Пістуна про особливості дослідження «простору-часу» в географії. Дати аналіз зазначеним дослідженням.
29. Поняття простору, географічного простору та соціально-географічного простору, їх властивості та параметри.
30. Поняття соціального простору, його відмінності від географічного простору. Еволюція соціального простору, проблеми цього явища.
31. Проблема дослідження часу в географії. Поняття про соціальний час та його вивчення в соціальній географії (аргументуйте свої погляди з цього приводу).
32. Територіальна організація суспільства як категорія соціальної географії. Схарактеризуйте основні форми та особливості територіальної організації суспільства.
33. Рівні організації соціально-географічного простору.

34. Просторові зони та території людини з точки зору соціальної географії (наведіть конкретні приклади та аргументи).
35. Поняття «менталітет» та його вивчення в соціальній географії. Просторові особливості менталітету. Теоретична модель формування менталітету соціуму.
36. Менталітет українського соціуму, його особливості, фактори формування та географічні аспекти. Схема формування менталітету українського соціуму.
37. Співвідношення понять «регіональна свідомість» та «регіональний менталітет». Дослідження цих категорій з точки зору соціальної географії.
38. Поняття процесу, географічного процесу, соціального процесу та соціально-географічного процесу.
39. Систематизація соціально-географічних процесів за різними ознаками (за рівнем (повнотою) відображення соціально-географічної якості, соціально-географічним змістом, територіальними масштабами, рівнем пізнання функціональної структури об'єкта, рівнем розвитку, участю в географічному поділі та інтеграції праці).
40. Поняття про систему, геосистему та соціогеосистему. Соціогеосистема як узагальнений об'єкт дослідження та специфічне поняття соціальної географії.
41. Дайте визначення понять «методологія», «метод», «методика», «принципи» досліджень.
42. Основні методологічні принципи соціальної географії, їх роль у соціально-географічних дослідженнях.
43. Схарактеризуйте основні соціологічні підходи до вивчення соціально-географічних явищ і процесів (аргументуйте відповідь).
44. Основні види і типи соціально-географічних досліджень, їх особливості та відмінності.
45. Соціально-географічний факт як основа і початкова ланка соціально-географічних досліджень (наведіть приклади).
46. Програма соціально-географічного дослідження, її функції та проблеми. Стратегічний план дослідження. Загальні вимоги до програми соціально-географічного дослідження.
47. Методи інформаційного забезпечення соціально-географічних досліджень.
48. Об'єкт та предмет соціально-географічного дослідження (наведіть конкретні приклади).
49. Гіпотези соціально-географічного дослідження, їх типи.

50. Проаналізуйте склад методів інформаційного забезпечення соціально-географічних досліджень.
51. Дайте визначення таких методів: «спостереження», «опитування», «інтерв'ю», «анкетування», «експеримент», «контент-аналіз».
52. Дайте характеристику методів аналізу емпіричних даних соціально-географічних досліджень.
53. Статистичний метод та його застосування в соціально-географічних дослідженнях.
54. Математичний метод у соціально-географічних дослідженнях, його особливості та переваги.
55. Особливості застосування методу моделювання в соціально-географічних дослідженнях.
56. Метод системного аналізу та його застосування в соціальній географії.
57. Додаткові методи аналізу емпіричних даних соціально-географічних досліджень: наукової систематизації, районування, парадигми, картографічний, регіональний і локальний аналіз, історичний, порівняльний.
58. Демографічні особливості соціуму як об'єкт вивчення соціальної географії.
59. Народонаселення як СГ поняття, його ознаки, показники, фактори.
60. Співвідношення понять «якість населення» і «людський капітал».
61. Співвідношення понять «якість життя», «рівень життя», «спосіб життя» та «умови життя» населення.
62. Індекс людського розвитку ІЛР, методика його обчислення в світі та в Україні.
63. Концепція людського і стійкого розвитку.
64. Декларація тисячоріччя. Мета в області розвитку.
65. Євгеніка та євгенічні рухи, витоки понять та їх роль у соціально-географічних дослідженнях.
66. Основні теорії та концепції народонаселення.
67. Основні проблеми зростання народонаселення світу та його наслідки з точки зору соціальної географії.
68. Загальна характеристика демографічної ситуації в Україні (чисельність населення, його динаміка та структура, проблеми тривалості життя та природного приросту населення тощо).
69. Особливості соціально-демографічної політики в Україні.
70. Сутність поняття «розселення». Соціальні аспекти розселення населення. Соціальні функції поселень.
71. Співвідношення понять «поселення» і «населений пункт».

72. Форми та чинники розселення. Міське та сільське розселення.
73. Класифікація міських і сільських поселень.
74. Поняття агломерації та їх соціально-географічні особливості.
75. Основні концепції розселення (теорія центральних місць В. Кристаллера, 1933 р., А. Льоша, 1954 р. та В. Ізард, 1956 р.; інтегральні системи розселення; концепція опорного каркаса розселення).
76. Урбанізація як соціально-географічний процес. Основні етапи урбанізації.
77. Світові міста, їх особливості.
78. Традиційні і нові соціально-географічні науки: часова географія, перцепційна географія, географія розвитку, феміністична географія, гендерна географія, географія фізкультури і спорту, гуманітарна географія, гуманістична географія, біхевіористська географія, географія територіальної соціальної напруженості, територіальної нерівності, соціальної безпеки населення, сакральна географія і географія релігій, географія культури, медична географія, географія соціального неблагополуччя, географія способу життя, геотопоніміка.
79. Соціальна сфера регіону.
80. Проблемні аспекти розвитку соціальної географії як науки.